

LISTER.

Izgnanci.

(Povest iz prvih časov krščanstva).

(Dalje.)

Spoznavalet v rimskih ječah so imeli vsaj duhovnika v svoji sredini, ki jim je delil svete zakramente in jih utrjeval v spoznanju v Kristusa; takega tolažila so potrebovali jetniki tem bolj, čim dalje so bili izkušani v šoli trpljenja, in zdaj so nenadoma izgubili svojega očeta in pastirja, ki jim je bil z besedo in dejanjem učitelj.

Naslednjo noč so pokopali oba mučenika; k pogrebu so se zbrali ne samo kristjani, temveč tudi pogani, ne zmeče se za hude kazni, ki so čakale tiste, ki so zapustili svoja bivališča in so jih zalotili stražniki. Pač radi bi bili pokopali kristjani oba mučenika med prepevanjem psalmov in svetih himnov pri žarni luči bakel in svetilk, kakor so smeli v katakombah! Toda vsled strahu pred pazniki se je izvršil pogreb na tihem; le lojeva svetilka je razsvetljevala toliko, da so lahko pokopali mučenika in še to luč so prikrivali z rokami.

Ko so položili o; a mučenika v luculus in zaprli grob s kamenitimi ploščami, so poklekali vsi, da bi s. izprosili priprošnje obeh mučnikov; prihodnjega dne pa je izdolbel Faustin s kamenom nerodne črke v nagrobni kamen z dnevnico 30. oktobra.

Sedmo poglavje.

I z d a n i.

Čas je, da se zopet ogledamo po matroni Marciji Dasumiji ali bolje po krščanski Soliji, ž njenimi tremi hčerkami Pistis, Elpis in Agape.

Ko je zapustil vitez Sempronij, razkačen nad sramotilnim razočaranjem, kojega mu je pripravil prokurator Marcelij, palačo Dasumijev, se ni nikakor v prvi vrsti bavil z vprašanjem, kako bi se rešil tako strogega upnika. Videl je hčerko v nevestinem oblačilu in če je primerjal to dejstvo z oproščenčevim ravnanjem, tedaj je prišel bolj in bolj, čim dalje je razmišljal o tej stvari, do prepričanja, da ga je ta človek prav nesramno zasmehoval. Prokurator je moral vendar takoj od začetka razumeti, kaj je pravzaprav nameraval s svojim obiskom: toda namesto da bi mu prijazno razložil, da je snubitev prepozna, ker je deklica že zaročena, je ta nesramni človek porabil to priliko za to, da ga je na prav neusmiljen način opomnil na njegov dolg.

Toda kdo je bil tisti srečni človek, ki mu je odnesel tako plemenit in bogat plen?

Dasumci so bili tako velespoštovana in bogata plemenitaška rodbina, da je bila zaročitev najstarejše hčerke edino možna s kakim enakorodnim ženinom, in v tem bi bil moral on, Sempronij, vendar kaj slišati.

Vitez je vprašal svojega sina Marka, in oba sta ugibala sem in tje, ne da bi prišla izvoljencu na sled.

Duhovnik Marcelij je, ko ga je Sempronij zapustil, dolgo in resno premišljeval čez vse mogoče posledice, ki bi lahko narasle vsled novice, kojoj je izvedel vitez; prva posledica se je tukaj pokazala v številnih obiskih radovednih znancev, ki so prišli častit k zaročitvi. Na nasvet duhovnika je torej sklenila Solija, da se hoče raznim govoricam in pripovedovanju izogniti s tem, da se je podala prej kakor navadno na svoje posestvo ob obali pri Ostiji.

Iz celega sveta.

Smrt na izbiro. V Newadi v Ameriki so nedavno uvedli zakon, ki daje k smrti obsojenim zločincem na prosto voljo, da si izbere način smrti izmed treh: električna, vrvi ali krogla. Kot prvi se je poslužil „dobrote“ tega zakona neki Andrija Mirkovič, ki je lani na zverinski način umoril nekega uglednega Newadčana in bil zato obsojen k smrti. Izbral si je smrt s kroglo, češ, da hoče umreti kakor vojak. Na morišče je šel navidezno najbolje volje ter je prišedši tja „zabaval“ gledalce s tem, da je v hoji oponašal purana. Nato se je ravnodušno vsedel na pripravljeno stol in smehljaje motril navzoče — bilo je vseh skupaj 20 gledalcev. Med tem so ga strežniki z jermeni privezali na stol. V razdalji kakih 10 metrov je stala pred stolom omarica, v kateri so bile v vodoravni legi mehanično pritrjene 3 puške. Naravnali so jih na obsojenčeve prsi — na srce. Samo ena puška je bila ostro nabita, drugi dve pa samo za pok, tako, da nobeden od strežnikov ni vedel, kdo bo sprožil smrtni strel. Ko je Mirkovič z velikim zanimanjem opazoval strelno napravo, se je oglasilo povelje: „Ogenj!“ Puške so počile na mah in Mirkovič je bil v hipu mrtev. Jetniški uradniki so kasneje pravili, da je bila usmrčenecava ravnodušnost le navidezna. Ponoči je preživel Mirkovič grozopolne ure smrtnega strahu in ni niti za trenotek zatislil oči.

652 strel v minuti. Ameriški tvorničar Coll je iznašel puško, s katero se v eni minuti izstrelji 652 strel. Puška ni veliko težja kakor dosežanja puška. Nerodna je samo zato, ker se mora nasloniti na trinožni stol.

Razočaran natak. Te dni je prišel v neko zagrebško restavracijo lepo oblečen gospod s tremi 13- do 15letnimi dečki. Naročil je za-se in dečke okusno kosilce s svežim pivom. Ko so prvič popili in pojedli,

Da bi ne dražil Sempronija, pustil je Marcel določeni rok preteči, ne da bi šel pred pretorja. Na svoje poizvedovanje je izvedel, da tudi vitez ni prišel.

S sporazumljenjem svoje gospodinje je sklenil čakati z nadaljnjim postopanjem proti dolžniku do poretja, ko zapusti vse plemstvo mesto in da bi se obenem tudi pozabila namišljena zaročitev hčerke Marcije Dasumije.

Toda akoravno so v resnici ljudje kmalu pozabili na celo prigodbo, ker so mnogi sploh mislili, da je bila to samo nesramna šala Sempronija, vendar ni vitez nikakor miroval; hotel in moral je izvedeti golo resnico. Že radi njegovega dolga ga je peklo vprašanje, kdo bo dedič premoženja umrlega Dasumija. — Da je bila zaročitev samo verska posvetitev, nikakor ni mogel sumiti; kajti od dne do dne huje naraščajoče krvavo preganjanje je izključilo vsako najmanjšo misel, da bi se bila Marcija pridružila po smrti svojega soproga sekta kristjanov.

Drugače so se v Rimu hišne skrivnosti in tajnosti z dobro napitnino vratarju prav lahko izvedele. Toda tisti sirski vratar v palači Dasumijev je bil tako neobčutljiv za vsak denar, ki mu ga je vitez ponujal, da je Sempronij takoj uvidel, da s tem sredstvom ne doseže ničesar.

Toda, ali bi mogoče lahko našel kako drugo sredstvo, ki bi razvezalo sužnju jezik?

Da, Sempronij ga je našel; — in sicer v lepi mladi oproščenki, nekšni rojakinji Sira.

Sir je bil rojen od krščanskih starišev, in ko ga je vzela Solija v svojo službo, je v vsakem oziru opravičil priporočilno izpričevalo, ki mu ga je dal škof njegovega rojstnega mesta. Saj je mogla krščanska matrona samo popolnoma zanesljivo značaja izročiti v teh okoliščinah in razmerah tako težavno in odgovorno službo vratarja v svoji palači.

Nočemo iskati, s kakšnim dobrikanjem in s kakšno zvijačo si je znala lepa oproščenka polagoma pridobiti srce Sira, ki se je vdal v prvi vrsti v skromnem upanju, da bo mogoče svojo rojakinjo izpreobrnil h krščanski veri. Vendar je bil pri tem skrajno previden; še-le ko je mislil, da pozna njen značaj popolnoma dobro, je enkrat ob priložnosti napeljal pogovor na vero. Kako je potem na tihem hvalil Boga, da je deklica, ki je sredi teh skušnjav — tako je mislil — ohranila neomadeževano, čisto srce, tako voljno poslušala njegove besede in tudi tako hitro vse razumela!

Čim bolj je opazoval, da njegova izvoljenka od dne do dne napreduje v spoznanju resnice, tem dražja in ljubša mu je bila; tista ura, v koji mu je obljubila, da hoče postati kristjanka, je bila najsrečnejša njegovega življenja; poln blaženega veselja je objel svojo ljubo.

Da bi jo v njenem sklepu še bolje potrdil, navedel ji je za vzgled svojo gospodinjo, ki se je dala v pretečeni jeseni s svojimi tremi hčerkami krstiti in deklica je znala tako nedolžno in v skromni ukaželnosti staviti eno vprašanje za drugim o družinskih razmerah, da ji je Sir vse razodel, ne da bi bil slutil kaj hudega.

Ko mu je tako izjavila skrivnost, se ni prikazala nikoli več in vse Sirovo poizvedovanje po njej je bilo brezuspešno.

Sir bi bil skoraj obupal. Spoznal je, da ga je deklica grdo ukanila in takoj je uvidel veliko nevarnost, v kojoj je spravlil sedaj v tem nevarnem času zasledovanja svojo gospodinjo. Ko bi bila v Rimu, gotovo, on bi se vrgel skesanega srca pred njene noge in bi priznal svojo krivdo. Povedati pa bi bil moral vsaj

je prišel natak vprašati, če se kaj prinese in gospod je še enkrat naročil jedi in pijače. Dečkom je sijalo lice veselja. Ko so zopet vse pospravili, je rekel gospod: „Otroci, počakajte, si grem po smodke“. In otroci so čakali. Toda čas je potekal, a dobrega gospoda ni bilo od nikoder. Končno pristopi natak in vpraša fante, kam je odšel „oče“. — „Kakšen oče!“ odvrnejo fantje, „saj tega gospoda nič ne poznamo, marveč nas je srečal na trgu in povabil na kosilce. Ne vemo, kdo je.“ Ubogega natakara, ki se je veselil zaslužka, je sedaj minila vsa potrpežljivost in prijaznost.

Kako učinkuje opij na živali. Povodom razprave o kajenju opija med francoskimi mornarji so naglašali zdravniški krogi, da se tudi živali kaj rade navadijo na uživanje opija. Kjer se sadi na Kitajskem mak, tam se polje skrbno zavaruje, da bi živali ne mogle do njega. Konji in krave jako rade žro mak. Obole ali pa poginejo, kakor hitro se jim vzame mak, na katerega so se navadili. Prašiči, ki se jih krmi z makom, hitro zdebele, vendar pa se jih mora hitro zaklati. Bučele jako ljubijo mak in poletavajo le nerade na druge rastline. V tovarnah za opij se kar ne morejo iznebiti pođgan, ki prihajajo v velikih množinah, da se opijejo opijevih parov, na kar pa navadno poginejo.

Načrti nemških topov izdani? Listi poročajo: Te dni se je pri pariški policiji zglašil neki Prudowsky iz Prusije ves onemogel in sestradan ter prosil za prenočišče. Pri njem so našli 2 načrta iz Kruppove tovarne v Essenu, v katerih so narisane vse podrobnosti novega nemškega topa za streljanje na aeroplane, kakor tudi načrt zračnih torpedov. Nove topove je izumil neki nemški častnik in se ravnokar izdelujejo v Kruppovi tovarni v Essenu. Prudowsky je pripovedoval, da je že pred osmimi dnevi prišel v Pariz, a si ni upal prodati načrtov ter se je brezsmotno

duhovniku Marcelu; toda ker se je sramoval in ob enem tudi bal, je molčal.

Kako zmagoslavno pa se je veselil Sempronij, kojemu je lepa oproščenka vse razodela! Marcija Dasumija s svojimi hčerkami kristjanka! No, sedaj naj pa le pride prokurator!

In res, prišel je že takoj v prihodnjih dneh.

Ko je v sredini meseca oktobra pri sodniški obravnavi, h koji je dal Marcel v imenu svoje gospodinje viteza poklicati, pretor tožiteljci dovolil, da sme v slučaju, da ne plača toženec v določenem roku celo svoto, vse njegovo premoženje zarubiti, je predložil Sempronij skodoželjno se smehljajočega obraza sodniku polo papirja, v koji je bila Marcija Dasumija obtožena kot privrženka prepovedane sekte kristjanov in obenem naveden njen vratar kot prič.

Ko je sodnik ves začuden prečital obtožbo in se nekoliko z obema prisednikoma posvetoval, zapovedal je notarju, naj jo glasno prečita. Kajti akoravno ni spadala ta obtožba več pred pretorja, ki je odločeval samo v meščanskih tožbah, temveč pred mestnega prefekta, vendar je bila vpletena v tožbo med Marcelom in Dasumijo tako, da je pretor moral pričati na vsak način zaslišati.

Marcel je prebledel, ko je slišal prve stavke obtožbe; vendar ga je pogled proti nebu zopet pomiril. Ko je vratar prečital obtožbo, ga je vprašal pretor:

„Ali so tvoja gospodinja Marcija Dasumija in njene hčerke kristjanke?“

„Jaz sem oskrbnik njenega premoženja“, odgovoril je Marcel; „ako me vprašaš o tem, ti lahko odgovorim.“

„Daj poklicati vratarja!“ je zavpil Sempronij, „in če suženj ne bo hotel priznati, ga naj pa natezalnica prisili, da bo odgovoril.“

Sodnik je takoj zaukazal, iti po Sira. — Med tem pa je premišljeval, na kak način naj bi postopal proti Marciji Dasumiji. Neusmiljena trdosrčnost trinogova in brezštevilne umoritve, ne samo kristjanov, ampak tudi drugih, in celo iz višjih krogov, so v ljudstvu dan na dan bolj netile sovraštvo in jezo proti cesarju; obsodba tako imenitne gospe in njenih treh hčerk pa bi vzbudila pozornost pri vseh prebivalcih, posebno pa bi se hudo užalila vse rimsko plemstvo. Pretor je torej sklenil, da hoče postopati v tem slučaju skrajno obzirno, kolikor je sploh dovoljeno. Vprašal je torej Marcela:

„Kje je sedaj tvoja gospodinja?“

„Poletni čas preživi na svojem posestvu pri Ostiji.“

„Ta, proti tako imenitni gospe naperjena obtožba“, je nadaljeval pretor, „se nam vidi, tudi če bi vratar pričal proti njej, tako neverjetna, da hočem za našo razpravo določiti nov dan še-le po njeni vrnitvi, v slučaju, da se vrne gospa v kratkem času.“

„Vrnitev je določena na zadnje dni tega meseca ali pa na prvi teden novembra.“

Sir ni nikako dvomil, za kaj se gre, ko so prišli sodniški slugi in mu ukazali, naj gre ž njimi pred pretorja; med potjo pa je imel časa dovolj, da je vse dobro premislil in se na vse — tudi na najhujše — pripravil.

Ko je Sir prišel pred sodnika in zagledal Sempronija, se je spomnil, da ga je zalotil enkrat s svojo rojakinjo v pogovoru, in nehote mu je prišlo na misel, da je bila tista ženska plačano orodje tega moža, ki ga je tako napravil za izdajalca svoje gospodinje.

Pretor je vprašal Sira, ali je Marcija Dasumija kristjanka.

(Dalje prihodnjč.)

no potikal sem in tje. Sedaj mu je pošel zadnji vinar in v sili se je zatekel k redarstvu. Prudowskega so radi potepanja zaprli, načrte pa izročili vojnemu ministarstvu. Prudowsky pravi, da je bil risar v Kruppovi tovarni. Ko je neki njegov tovariš v isti tovarni prodal neke načrte za 10.000 frankov, se je osokolil tudi on, da na enak način poskusi svojo srečo. Ukra del je načrte novih zračnih mitraljev in prišel ž njimi v Pariz. Obenem ž njim sta z istimi načrti odšla v Belgijo in na Angleško dva druga njegova tovariša.

Strela ubila 6 krav. V noči od 7. na 8. p. m. je razsajal na planini Klek hud vihar. Grmelo in treskalo je silovito. Živali se ob času nevihte počasi zavetišča pod v ta namen postavljenimi stani. V en tak stan pa je udarila strela ter ubila 6 krav posestnikom iz Podholma. Škoda je velika, ker so bile živali dobre mlekarice in izborne za plemo. Prejšnji dan pa je za koliko poginila posestniku Kocjančiču, po domače Mačku iz Gorij, lepa kobila, vredna 800 K. Nesreča nikoli ne miruje.

Mažarsko nasilje napram Slovakom. Mažarske oblasti so prepovedale Slovakom vse shode, na katerih je imelo biti protestirano proti krivični volilni izpremembi. Kako skrbje Mažžari celo za telesno zdravje slovaških kmetov, je pokazal mažžarski župan v Veliki Slatini. Ta „viteški“ Mažžar je prepovedal Slovakom shod samo zaradi tega, da bi se poslušalci na shodu kaj ne prehladili. Svoj odlok utemeljuje tako: „Shod sem moral prepovedati, ker bi kontrolni uradniki v tem hudem mrazu ne mogli na shodu, vršečem se pod milim nebom, izpolnjevati svoje dolžnosti, in bilo bi tudi nevarno za zdravje množice, zlasti pa za radovedne otroke.“ To je skrb, kaj, da bolj nežne ne pozna zlato materino srce. Mažžari bi radi slepili javnost, pa jih ves svet predobro pozna, pozna njih laži in sleparstva.